

شیوه نامه طرح «یاسمن»

راه اندازی پایگاه های مردمی فرهنگی (کتاب محور) در روستاها و مناطق کم برخوردار

به نام خدا

{در زمینه کار فرهنگی} راه صحیح این است که برنامه‌ریزی کنیم، هدایت کنیم و کمک کنیم به رویش‌های خوب.

۱۳۹۵/۶/۳

مجموعه‌های خودجوش مردمی که کار فرهنگی می‌کنند روز به روز باید توسعه پیدا کنند. دستگاه‌های دولتی باید به این‌ها کمک کنند.

۱۳۹۵/۱/۱

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

رسالت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، خدمات‌رسانی فرهنگی به کودکان و نوجوانان از طریق مراکز فرهنگی‌هنری سراسر کشور است. روستاها، مناطق عشایری و بعضاً مناطق صعب‌العبوری در کشور وجود دارند که دسترسی به خدمات فرهنگی از طریق مراکز ثابت و سیار در آن‌ها وجود ندارد. ارتقای سطح دسترسی و ارائه خدمات فرهنگی به کودکان و نوجوانان این مناطق در دستور کار مسئولین کانون قرار دارد.

از سویی دیگر کمک به توسعه و تکمیل کتابخانه‌های مساجد، مدارس، کتابخانه‌های عمومی و سایر مؤسسات برای ایجاد بخش‌هایی ویژه‌ی کودکان و نوجوانان، از جمله وظایف کانون است که در اساسنامه به صراحت به آن اشاره شده‌است.

پیرو ماموریت‌های فوق، همچنین در راستای سیاست «مخاطب‌محوری» (ابلاغ‌شده توسط مدیرعامل محترم) و لزوم دسترس‌پذیرکردن خدمات فرهنگی کانون به ویژه در مناطق کم‌برخوردار و نابرخوردار، بهره‌مندی از ظرفیت‌های مردمی و توسعه و ترویج کتابخوانی (بندهای ۱،۲،۴،۹ و ۱۰) از رویکردهای سال ۱۴۰۴، معاونت فرهنگی قصد دارد؛ در قالب طرح «یاسمن» با طراحی سازوکار مناسب و با رویکرد حمایتی و تشویقی، ضمن حمایت، تشویق و تقویت افراد و گروه‌های فعال فرهنگی در حوزه‌ی کودک و نوجوان، به ایفای نقش و مسئولیت سازمانی و اجتماعی خویش بپردازد.

❖ اهداف:

- تلاش در جهت توسعه‌ی فرهنگی و کمک به رشد و پرورش فکری کودکان و نوجوانان؛
- دسترس‌پذیرکردن خدمات کانون به ویژه در مناطق کم‌برخوردار و نابرخوردار از طریق حمایت و هدایت گروه‌های فرهنگی مردمی و جهادی فعال در این مناطق؛
- ترویج روحیه‌ی کار داوطلبانه و جهادی در حوزه فرهنگی؛
- جلب توجه افکار عمومی به ویژه خیرین به اهمیت و لزوم انجام فعالیت‌های فرهنگی در حوزه کودک و نوجوان؛

❖ مخاطب:

افراد، گروه‌ها و فعالان فرهنگی در حوزه کودک و نوجوان به ویژه در مناطق کم‌برخوردار و نابرخوردار؛
مجریان طرح:
معاونت فرهنگی با همکاری ادارات کل استانی، انتشارات، بازرگانی، سرگرمی‌های سازنده و ...

❖ تعریف:

فعال فرهنگی یا گروه جهادی فرهنگی؛ فرد یا گروه داوطلبی است، که در زمینه‌ی انجام امور فرهنگی (جهادی) در حوزه‌ی کودک و نوجوان، انگیزه دارند و تلاش می‌کنند. سایر ویژگی‌های آن‌ها به شرح ذیل است:

۱. سابقه‌ی کار موثر فرهنگی در حوزه‌ی کودک و نوجوان و استفاده خلاقانه و بهینه از امکانات و ظرفیت‌های عمومی و مردمی را دارند.
۲. مردمی بودن فرد یا گروه به معنی عدم وابستگی به سایر سازمان یا نهادها مورد توجه و تاکید است.
۳. با تسهیلگری و مدیریت گروه‌های مردمی آشنایی نسبی دارند.
۴. توانایی برقراری ارتباط موثر با کودکان و نوجوانان منطقه محل خدمت خود را دارد و به کمبودها و نیازهای مطالعاتی آنان آگاهی دارند.
۵. با آداب، سنن، باورها و نیازهای فرهنگی کودکان و نوجوانان منطقه محل خدمت، آشنایی دارد.
۶. شناخت نسبی از مخاطب کودک و نوجوان، ذائقه فرهنگی و ویژگی‌های روانشناختی آنان دارد.
۷. با نحوه سازمان‌دهی، برنامه‌ریزی و هدایت برنامه‌های فرهنگی و ترویجی آشنایی دارند.
۸. با ساز و کارهای جلب مشارکت مردمی و تقویت و پویایی گروه آشنا هستند.

❖ فرآیند اجرایی در استان:

گام اول: برنامه‌ریزی، تقسیم کار و هماهنگی در شورای فرهنگی استان

گام دوم: شناسایی فرد/ گروه و منطقه

۱. بررسی و شناسایی افراد و گروه‌های فعال فرهنگی در مناطق کم‌برخوردار، نابرخوردار روستایی و شهری و مناطق عشایری که دسترسی به امکانات و خدمات فرهنگی ندارند؛
۲. تشکیل جلسه مشورتی با افراد و گروه‌های شناسایی شده و بیان اهداف و انتظارات کانون؛
۳. دریافت، بررسی و تایید نهایی رزومه کاری، پیشینه فعالیت‌ها و اقدامات متقاضیان در شورای فرهنگی استان؛

۴. تایید صلاحیت‌های عمومی فرد یا گروه متقاضی توسط مدیرکل استان؛

۵. انجام برنامه‌ریزی و هماهنگی به منظور حضور در مناطق نیازمند و بررسی میدانی؛

۶. دریافت درخواست همکاری متقاضیان و ارسال به معاونت فرهنگی؛

۷. طرح موارد تاییدشده در شورای معاونان کانون و دریافت تایید نهایی؛

گام سوم: تامین تجهیزات (کتاب، اسباب‌بازی، سرگرمی و ...)

تامین و ارسال کتاب، سرگرمی، فیلم و ... متناسب با ویژگی‌های فرهنگی مناطق شناسایی شده؛ ارسال بسته‌های کتاب و سرگرمی به تناوب توسط ستاد یا مدیران استانی از محل هدیه مدیرعامل، منابع معاونت فرهنگی، اعتبارات تملک دارایی، کتاب‌های مرجوعی استان، ظرفیت خیرین (نذر کتاب و ...)

گام چهارم: آموزش فعالان فرهنگی

پس از شناسایی و انتخاب فعالان فرهنگی در هر منطقه، یک دوره‌ی آموزشی عمومی و تخصصی به شرح ذیل برگزار می‌گردد:

آموزش‌های عمومی شامل: مخاطب‌شناسی، ارتباط موثر با مخاطب، فن بیان، روانشناسی کودک و نوجوان
آموزش‌های تخصصی شامل: روش‌های خلاق و جذاب کتابخوانی، تکنیک‌های قصه‌گویی، آموزش طرح‌های ادبی (مقدماتی)، آموزش تکنیک‌های هنری (مقدماتی) فعالیت‌های کتاب محور نظیر شعرخوانی، بحث و گفت و گو، نقد کتاب، معرفی شخصیت، وقایع و ایام، مشاغل، سرزمین

گام پنجم: راه‌اندازی کتابخانه (پایگاه فرهنگی)

۱. اطلاع رسانی عمومی و تبلیغات محیطی و رسانه‌ای در خصوص معرفی کتابخانه، ساعات کاری و برنامه‌ها
۲. تهیه‌ی پیش‌بینی برنامه‌های کتابخانه به صورت ماهانه، فصلی یا سالیانه (رابط طرح می‌تواند در تهیه‌ی این پیش‌بینی از مشاوره و پیشنهادات کارشناسان کانون بهره‌گیرد).
۳. تهیه‌ی برنامه‌ی زمان‌بندی فعالیت‌ها بر اساس تقاضای مخاطبان (این برنامه می‌تواند شامل جدولی از فعالیت‌های پیش‌بینی شده برای اجرای در طول هفته باشد).
۴. افتتاح کتابخانه همزمان با مناسب‌های ملی، مذهبی و اطلاع‌رسانی گسترده از طریق گروه‌های مردمی و فضای مجازی

۵. عضویت مخاطبان در کتابخانه و ثبت نام متقاضیان برای شرکت در فعالیت‌ها

۶. برگزاری برنامه‌ها و فعالیت‌های کتاب محور و فرهنگی هنری ادبی

۷. تهیه گزارش از فعالیت‌ها و اخبار مربوطه

گام ششم: نظارت بر فعالیت پایگاه‌های فرهنگی

۱. ارائه گزارش ماهانه در قالب فیلم و عکس به منظور بهره‌مندی رابطین از نظرات و پیشنهادات کارشناسان
۲. بررسی گزارش‌های رسیده و برگزاری جلسات حضوری یا آنلاین با رابطین کتاب پس از بررسی گزارش عملکرد
۳. بازدید کارشناسان اداره کل کانون از کتابخانه به صورت فصلی یا ۶ ماهه
۴. معرفی پایگاه مردمی نمونه، تشویق و تقدیر از اعضای فعال و رابطین فعال

❖ فرآیندهای اجرایی در ستاد:

۱. دریافت روزمه‌ی فرد یا گروه‌های تایید شده توسط ادارات کل استانی؛
 ۲. بررسی روزمه‌ی متقاضیان، مناطق پیشنهادی استان‌ها، ضرورت و اولویت‌بندی کمک‌رسانی و اعلام نتایج به معاونت فرهنگی؛
 ۳. ارسال بسته‌های کتاب و سرگرمی به تناوب توسط مدیران استانی از محل اعتبارات تملک دارایی، کتاب‌های مرجوعی استان، ظرفیت خیرین (نذر کتاب و ...)
 ۴. برگزاری جلسات آموزشی توجیهی و آموزشی توسط استان ویژه گروه‌های فعال
 ۵. بازدید میدانی از محل فعالیت و انجام کار مروجان
 ۶. هدایت، نظارت و پیگیری امور جاری
 ۷. شش ماه پس از راه‌اندازی و فعالیت پایگاه‌ها در سراسر کشور، «شورای ملی فعالان فرهنگی» متشکل از فعالان فرهنگی که عملکرد خوبی داشته‌اند تشکیل خواهد شد. برنامه‌ریزی، هماهنگی و هدایت فعالان فرهنگی از طریق این شورا انجام خواهد شد.
- پیشنهاد می‌شود گردهمایی کشوری فعالان فرهنگی شش ماه پس از اجرایی شدن طرح، برگزار شده و شورای می فعالان فرهنگی در این گردهمایی تعیین و تبیین شود.

نکته: گروه‌های جهادی طرح یاسمن هیچ قرارداد کاری و حقوقی با کانون نخواهند داشت و فقط به لحاظ تامین محتوا و منابع مورد حمایت کانون هستند.